

Na trhu se objevují neseriózní účetní firmy, částečné řešení přinese směrnice

-TEXT- JANA ROSŮLKOVÁ

Najít kvalitní účetní není pro podnikatele jednoduchý úkol, na trhu se objevují neseriózní účetní firmy, které mohou podnikům svým chybným postupem nejen zkomplikovat život, ale i způsobit škodu. Rozdílnou úroveň poskytovaných služeb způsobuje mimo jiné nedostatečná regulace i neexistence profesní komory, která by, podobně jako auditory a daňové poradce, zastřežovala všechny členy účetního oboru.

Přestože ministerstvo financí uznává, že je to jedním z možných nástrojů pro zajištění vyšší kvality účetních závěrek, o jejím vzniku neuvažuje. Určité zpřísnění podmínek nicméně přinese evropská směrnice týkající se evidence skutečných majitelů. Lhůta pro její implementaci do českého právního řádu končí v lednu příštího roku. „Opatření se dotkne vydávání živnostenského oprávnění společností, jež chtějí poskytovat služby účetních poradců a vedení účetnictví nebo už je poskytují,“ uvedl mluvčí resortu Zdeněk Vojtěch. Novou překážkou výkonu živnosti bude fakt, že skutečný majitel firmy nebo člen statutárního orgánu není bezúhonný.

Řada odborníků nicméně na potřebu profesní komory a dalších opatření stále upozorňuje. Komory ověřují kvalifikaci osob, které do dané profese vstupují, a hlídají dodržování pravidel při jejím výkonu. „A je-li něco porušeno, udělují pokuty, v krajním případě odebírají licenci nebo osvědčení. Dotyčný pak nadále nemůže profesi vykonávat. K tomu u účetní profese nedochází,“ prohlašuje Libor Vašek, předseda Komory certifikovaných účetních. Ta sdružuje účetní, kteří prošli speciálním vzdělávacím programem a disponují dokladem o odborné kvalifikaci.

Vašek v této souvislosti upozorňuje, že pojem „účetní“ je v Česku chápán dost široce – zahrnuje i osoby, které komplexní vzdělání nemají a jejich práce je spíše administrativního rázu. „Jedinou náplní takového účetního je vystavování faktur dle zadaných instrukcí nebo zapisování přijatých faktur,“ doplňuje. Rozdíl mezi tímto typem a certifikovaným účetním vysvětluje na anglických pojmech

bookkeeper a accountant. „Bookkeeper je zadavač dat, často jej nahrazují automatizované systémy, zatímco accountant má být partner podnikatele, který sestavuje účetní výkazy, které je schopen interpretovat. Čeština uvedené nerozlišuje,“ říká.

Kdo se tedy může stát podle tuzemských pravidel účetním? Předně platí, že tuto profesi mohou lidé vykonávat buď jako kmenoví zaměstnanci ve firmě, nebo externě na základě živnosti. V případě druhého je třeba živnostenskému úřadu doložit vzdělání a praxi v oboru. Konkrétní podmínky stanoví příloha živnostenského zákona. Ta mimo jiné říká, že účetním se může stát i ten, kdo nemá vysokoškolské nebo středoškolské vzdělání v oboru, ale získal osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci, a má pětiletou odbornou praxi.

V případě interních účetních – zaměstnanců pak záleží čistě na zaměstnavateli, zda se rozhodne dotyčného uchazeče o práci přijmout. „Účetního fakticky může dělat kdokoli, kdo se do této role pasuje a tvrdí o sobě, že je účetní,“ prohlašuje Vašek.

Vybírejte účetního stejně jako obchodního partnera

Podnikatelé by měli být podle odborníků při výběru účetních ostražití a nepodcenit ho. „Měli by tomu věnovat minimálně stejnou pozornost jako výběru obchodních partnerů nebo dodavatelů materiálu,“ myslí si právník Věroslav Sobotka z Asociace malých a středních podniků

Firmy nesou za vedení svého účetnictví odpovědnost. Výběru účetních by tak měly věnovat pozornost jako při výběru obchodních partnerů.

a živnostníků. Podnikatelům proto radí, aby si zjišťovali reference u bývalých zaměstnavatelů a klientů. „I když si najmou externí účetní, jsou právě oni v první linii odpovědní,“ zdůrazňuje.

Neúplné vedení účetnictví je porušením zákona o účetnictví. Tento a další prohřešky ve správním řízení projednávají finanční úřady, které mohou podnikům vyměřit pokutu. Při jejím stanovení vychází z hodnoty aktiv.

K opatrnosti nabádá i advokátka Tereza Jarošová z kanceláře Vilímková Dudák & Partners. „Občas účetnictví poskytují i osoby například po týdenním kurzu, kde je opravdu velké riziko nějaké neznalosti. Pro daňové otázky je pak vždy lepší obrátit se přímo na daňového poradce, nikoliv účetní,“ doporučuje.

V praxi se podnikatelé setkávají s řadou problémů, které jim (v lepším případě) přinášejí jen větší administrativní zátěž. Typicky při uvedení špatného data, kdy došlo ke zdanitelnému plnění, nebo chybném zahrnutí dokladu do jiného období. „To se následně projeví nesprávností v kontrolním hlášení. Důsledkem je nutnost podávat dodatečná přiznání a následná kontrolní hlášení,“ uvádí Jarošová. Setkává se i s tím, že účetní znají jen „povrchně“ problematiku daně z přidané hodnoty. „Velmi často neodhadnou, že došlo k překročení limitu pro povinnou registraci k DPH, případně ohýbají účetní výkazy tak, aby k registraci nedošlo,“ uvádí. To následně znamená pozdní registraci k DPH, a tedy povinnost uhradit daň zpětně.

Jinou obvyklou chybou je zahrnování nákladů, které ale do daňových nákladů nepatří. „Například obleky nebo kabelky a podobné extrémy. Podnikatel tak nese riziko, že mu finanční úřad doměří daně a udělí pokutu,“ dodává Jarošová. Zejména menší podnikatelé podle ní často najmou levného externistu ve snaze ušetřit a poté se musí potýkat s následky.

Konec spolupráce a vymáhání škody

Co dělat, když se účetní dopustí chyby? V případě zaměstnance může firma požadovat náhradu škody podle zákoníku práce, ale jen do čtyřapůlnásobku jeho průměrné mzdy. „Ovšem pouze za škodu, kterou nezpůsobil úmyslně, nestačí tedy nedbalost,“ upozorňuje Jarošová.

Externí účetní odpovídá za způsobenou škodu podle občanského zákoníku. „Musí se prokázat porušení zákonné či smluvní povinnosti, stačí ale z nedbalosti, dále vznik škody a příčinná souvislost mezi porušením a vznikem škody,“ doplňuje Jarošová. Účetnímu tak vedle ukončení

spolupráce hrozí, že poškozený podnikatel rozpoutá soudní spor o náhradu škody.

Při najímání externích služeb účetního je namíste prověřit, zda má dotýčný odpovídající pojištění odpovědnosti. Ze zákona tuto povinnost, na rozdíl od daňových poradců, nemají. Vedle toho je pak podle Sobotky klíčová samotná smlouva uzavřená mezi podnikem a účetním. V ní je možné vymezit odpovědnost za škodu včetně sankcí a náležitého pojištění. „To pak pomůže při řešení škod způsobených chybou poskytovatele účetních služeb,“ dodává.

➤ Poškozený podnikatel může rozpoutat soudní spor o náhradu škody. V případě externisty, na rozdíl od zaměstnance, stačí nedbalostní zavinění.

Stát by měl situaci řešit

Situaci v oboru by podle Vaška existence profesní komory pomohla, na druhou stranu by bylo namíste zamyslet se nad komplexnějším řešením. Předně by stát měl rozlišovat různé kategorie účetních a tyto kategorie navázat na velikost účetní jednotky a její obsahové potřeby. Zákon o účetnictví vymezuje mikro, malé, střední a velké účetní jednotky podle kritérií, jako je roční čistý obrát, výše aktiv či počet zaměstnanců. Podle Vaška ne všichni nutně potřebují certifikovaného účetního. „Zejména podnikatele v rozsahu takzvaných mikro účetních jednotek,“ doplňuje.

Zároveň by si stát měl ujasnit i to, zda je nezbytné, aby všechny účetní jednotky zveřejňovaly své účetní závěrky v obchodním rejstříku. „Mělo by se v této povinnosti ulevit mikro účetním jednotkám, lze zveřejňovat jen vybrané ukazatele, ale nikoliv účetní závěrku celou,“ říká šéf Komory certifikovaných účetních. A dodává, že v případě povinně zveřejňované účetní závěrky neověřené auditorem, ke které má v zásadě kdokoliv přístup, by bylo vhodné, aby pod takto publikovanými dokumenty byly podepsány osoby s relevantní profesní kvalifikací a praxí.

Připraveno ve spolupráci s měsíčníkem Právní rádce.